

UMHVERFIS
STOFNUN

Skýrsla teymis efnamála fyrir árið 2018

Efnisyfirlit

1. Inngangur	2
2. Greining Evrópugerða.....	2
4. Eftirlitsverkefni	3
5. Tilkynningar frá heilbrigðisnefndum	4
6. Fyrirspurnir	4
7. Gagnaskil teymis efnamála.....	5
8. Erlent samstarf	5
9. Fréttir frá teymi efnamála 2018	6

1. Inngangur

Teymi efnamála Umhverfisstofnunar hefur haft með höndum markaðseftirlit með efnum og efnablöndum frá því í byrjun árs 2014. Á árinu 2018 var áfram unnið að fjölbreyttum eftirlitsverkefnum skv. áætlun teymisins og haldið áfram að móta verklag í eftirliti. Auk þess fór drjúgur tími í að rýna nýjar Evrópugerðir og skrifa drög að innleiðingarreglugerðum. Hlutverk Umhverfisstofnunar skv. efnalögum og þar með teymis efnamála er tilgreint í 5. gr. efnalaga. Verkefnin eru margþætt og eru þau helstu tilgreind í þessari samantekt.

2. Greining Evrópugerða

Íslensk löggjöf um efnamál byggir á löggjöf Evrópusambandsins og fylgir Ísland þannig stefnu sambandsins á þessu sviði. Eitt af föstu verkefnum teymis efnamála er að greina reglugerðir, tilskipanir og ákvarðanir Evrópusambandsins áður en þær eru teknar inn í EES-samninginn. Lang flestar greiningar eru svokallaðar hraðgreiningar en innleiðing slíkra gerða kallar hvorki á aðlögun né lagabreytingar eða aukinn kostnað. Fyllt er út upplýsingablað þar sem fram kemur hvaða áhrif gerðin muni hafa hér á landi og skrifuð drög að innleiðingarreglugerð og eru þessi gögn send áfram til umhverfis- og auðlindaráðuneytisins. Greining á gerðum sem varða plöntuverndarvörur fara ekki í hraðgreiningu, heldur fylgja eldra ferli þar sem skilað er til ráðuneytisins svokölluðu staðalskjali ásamt upplýsingablaði en innleiðingarreglugerðir eru gefnar út í 2-3 skipti á ári.

Málaflokkur	Fjöldi 2014	Fjöldi 2015	Fjöldi 2016	Fjöldi 2017	Fjöldi 2018
REACH	8	8	10	7	3
Flokkun og merking	2	7	4	1	2
Sæfivörur	33	21	44	30	21
Plöntuverndarvörur	38	34	42	45	50
Snyrtivörur	11	7	6	3	2
Ósoneyðandi efni og gróðurhúsalofttegundir	3	1	4	1	0
Þvotta- og hreinsiefni	0	0	0	0	0
Eldsneyti	4	2	1	4	0
Þrávirk lífræn efni og rokgjörn lífræn efni	1	4	1	0	2
Kvikasilfur	1	4	1	2	0
Takmarkanir á notkun tiltekinna, hættulegra efna í raf- og rafeindabúnaði (RoHS)	-	-	-	6	18
Samtals	125	84	112	99	98

4. Eftirlitsverkefni

Samkvæmt efnalögum skal Umhverfisstofnun útbúa eftirlitsáætlun til þriggja ára og gildi fyrsta slíka áætlunin fyrir tímabilið 2014-2016 en núna er unnið skv. áætlun sem gildir fyrir 2017-2019. Á árinu 2018 var unnið að 13 skilgreindum eftirlitsverkefnum og eru niðurstöður úr þeim birtar á heimasíðu stofnunarinnar

<https://ust.is/atvinnulif/efni/efnaeftirlit/eftirlitsverkefni/eftirlitsverkefni-2018/>

Eftirlitsverkefni	Fjöldi eftirlitsþega	Fjöldi eftirlitsferða
1 Norrænt eftirlitsverkefni um efni í hlutum sem gefnir eru almenningi í kynningarskyni	3	3
2 Markaðseftirlit með merkingum á skoteldum	6	6
3 Efnagreiningar skotelda	6	6
4 Mánaðarlegt eftirlit með efnavörum á markaði með áherslu á merkingar	30	19
5 Markaðseftirlit með sæfivörum með áherslu á flokkun og merkingu	6	6
6 Plöntuverndarvörur á markaði 2018	3	4
7 Eftirlit með snyrtivörum sem upprunnar eru í löndum utan EES	9	9
8 Merkingar og umbúðir stíflueyða	14	14
9 Söluskrár 2017 fyrir plöntuverndarvörur og útrýmingarefni til notkunar í atvinnuskyni	5	Skrifborðseftirlit
10 Úttekt á tollafgreiðslu plöntuverndarvara 2017	2	Skrifborðseftirlit
11 Innflutningur kælimiðla í hópi flúoraðra gróðurhúsalofttegunda	8	Skrifborðseftirlit
12 Losun gróðurhúsalofttegunda á orkueiningu eldsneytis	4	Skrifborðseftirlit
13 Er markmiðum um að draga úr brennisteinsinnihaldi í skipaeldsneyti fylgt eftir?	4	Skrifborðseftirlit

5. Tilkynningar frá heilbrigðisnefndum

Samkvæmt efnalögum er eitt af hlutverkum heilbrigðisnefnda sveitarfélaga að hafa eftirlit með meðferð og merkingum efna í starfsleyfis skyldri starfsemi sem heyrir undir þau starfsleyfi sem nefndirnar gefa út á grundvelli laga um hollustuhætti og mengunarvarnir. Upplýsa skal Umhverfisstofnun um niðurstöður eftirlitsins og bregst stofnunin í kjölfarið við og gerir kröfur til birgis um að gera úrbætur á merkingum vörunnar.

Árið 2018 bárust 4 tilkynningar um vanmerktar vörur frá HES. Umhverfisstofnun brást við með því að gera kröfur til birgja um úrbætur með viðeigandi eftirfylgni.

Þvingunarúrræði	Fjöldi 2014	Fjöldi 2015	Fjöldi 2016	Fjöldi 2017	Fjöldi 2018
Krafa um úrbætur	22	9	3	5	8
Áform um áminningu	7	0	0	0	0
Áminning	2	0	0	0	0

6. Fyrirspurnir

Á hverju ári fær teymi efnamála fjölda fyrirspurna sem reynt er að svara fljótt og vel. Markmiðið er að skrá allar fyrirspurnir í skjalakerfi stofnunarinnar óháð því hvernig þær berast.

Skráðar fyrirspurnir í skjalakerfi 2018 voru alls 422 sem er ívið meira en árin 2016 og 2017 og ljóst að umtalsverður tími hjá teymi efnamála fer í það að svara fyrirspurnum. Hér að neðan má sjá hvernig fyrirspurnir dreifðust á málaflokka.

Málaflokkur	Fyrirspurnir 2015	Fyrirspurnir 2016	Fyrirspurnir 2017	Fyrirspurnir 2018
REACH	17	46	25	12
Flokkun og merking	37	44	58	42
Sæfivörur	41	81	56	53
Snyrtivörur	12	56	67	65
Plöntuverndarvörur	36	45	64	78
Notendaleyfi	2	97	78	82
Eldsneyti	-	-	12	12
Aðrar fyrirspurnir ¹	8	44	53	78
Samtals	153	413	408	422

¹ Aðrar fyrirspurnir: Flúoraðar gróðurhúsalofttegundir, ósoneyðandi efni, þvotta- og hreinsiefni og fyrirspurnir sem ekki falla í ákveðin málaflokk Umhverfisstofnun Suðurlandsbraut 24 108 Reykjavík

7. Gagnaskil teymis efnamála

Umhverfisstofnun ber skylda til að skila ýmsum gögnum til Eftirlitsstofnunar Evrópu og UNEP skv. lögum og reglugerðum. Að auki skilar stofnunin gögnum til OECD, FAO og fleiri aðila. Gagnaskil teymis efnamála á árinu 2018 koma fram hér að neðan.

Skýrsla	Skilað til	Skilafrestur	Skilað 2018
Gæði eldsneytis (bensín og dísil) fyrir Ísland vegna 2017	ESA	30 júní ár hvert	4. júní
Brennisteinsinnihald í skipaeldsneyti fyrir Ísland vegna 2017	ESA	30. júní ár hvert	4. júní
Losun gróðurhúsalofttegunda á vistferli fyrir hverja orkueiningu úr eldsneyti og afhentri orku	ESA	30. júní ár hvert	4. júní
Gagnaskil um ósoneyðandi efni	UNEP	30. september	28. september
Markaðsetning á plöntuverndarvörum	OECD	Apríl árlega	15. mars
Notkun á plöntuverndarvörum	FAO	Óreglulegur	30. október

8. Erlent samstarf

Þátttaka í erlendu samstarfi er mikilvægur þáttur í starfi teymis efnamála og leggur teymið megin áherslu á að taka þátt í norrænu samstarfi og starfi Efnastofnunar Evrópu. Segja má að Efnastofnun Evrópu sé leiðandi í samstarfi EES-ríkjanna á sviði efnamála og þar er Ísland virkur þátttakandi sem er afar þýðingarmikið fyrir þennan málaflokk. Þá er norræna samstarfið á sviði efnamála afar mikilvægt fyrir okkur vegna þess að í því myndast nánari tengsl heldur en á vettvangi ESB og hægt að leita sér hjálpar og spyrjast fyrir um norræna framkvæmd í stórum sem smáum álitamálum með lítilli fyrirhöfn. Hér að neðan má sjá yfirlit yfir þátttöku teymis efnamála í fundum og málstofum á árinu 2018.

Dagsetning	Fundur
13.-16. mars	29. fundur samráðshóps um skipti á upplýsingum varðandi efnaeftirlit (REACH Forum-29). Haldinn í Helsinki, einn starfsmaður tók þátt.
15.-16. mars	4. fundur samráðshóps um skipti á upplýsingum varðandi löggjöf um sæfivörur (BPRS Forum-4). Haldinn í Helsinki, einn starfsmaður tók þátt.
12. apríl	Vefvinnustofa um IUCLID 6 á vegum Efnastofnunar Evrópu. Tveir starfsmenn tóku þátt.
24.-25. apríl	Norræni ósonhópurinn í Osló, einn starfsmaður tók þátt.
25.-26. apríl	Norræni eftirlitshópurinn í Helsinki, þrír starfsmenn tóku þátt.
26. apríl	Norræni váhrifahópurinn (1 dagur) í Osló, einn starfsmaður tók þátt.
26.-27. september	Norræni plöntuverndarhópurinn í Helsinki, einn starfsmaður tók þátt.
27. september	Norræni sæfivöruhópurinn í Helsinki, einn starfsmaður tók þátt.

2-3. október	13. vinnustofa þjónustuborða aðildarríkja í Efnastofnun Evrópu um efnalöggjöfina. Haldin í Helsinki, þrír starfsmennt tóku þátt, en einn að auki fylgdist með hluta fundarins í gegnum vefinn.
3.-4. október	Þjálfun í eftirliti með REACH í Helsinki, tveir starfsmenn tóku þátt.
4.-5. október	Þjálfun í eftirliti með vörum sem hafa verið meðhöndlaðar með sæfivörum í Helsinki, einn starfsmaður tók þátt.
9.-10. október	Norræni efnaskimunarhópurinn í Malmö, einn starfsmaður tók þátt.
14.-16. nóvember	31. fundur samráðshóps um skipti á upplýsingum varðandi efnaeftirlit (REACH Forum-31). Haldinn í Brussel, einn starfsmaður tók þátt.

9. Fréttir frá teymi efnamála 2018

Teymi efnamála leggur áherslu á að kynna niðurstöður úr öllum eftirlitsverkefnum sem það stendur fyrir og er það gert með fréttatilkyningu sem birt er á vef stofnunarinnar og send til fjölmiðla.

Á árinu 2018 voru birtar alls 14 fréttatilkyningar á vegum teymisins og af þeim fjölluðu 9 um niðurstöður eftirlitsverkefna og 2 um illgresiseyðinn glýfosat.

Dags.	Frétt
19. des	Kúlublys tekið úr umferð vegna blýinnihalds
21. nóv	Glýfosat í illgresiseyðum
15. nóv	Þróun brennisteinsinnihalds í skipaeldsneyti á Íslandi
8. nóv	Minni sala á plöntuverndarvörum á árinu 2017
5. sept	Merkingum á plöntuverndarvörum oft ábótavant
13. ágúst	38% snyrtivara frá löndum utan EES uppfylla ekki fullilega skilyrði sameiginlegrar EES löggjafar
21. júní	Innflutningur á plöntuverndarvörum minnkar um 9%
14. maí	Felast tækifæri í ráðgjöf um efnamál? – Kynningarfundur 17. maí
24. apríl	Færri plöntuverndarvörur á markaði - sala dregst saman
6. mars	Merkingar augnbrúna- og augnháralita ekki fullnægjandi
21. feb	Merkingum á hættulegum byggingavörum oftast ábótavant hér landi en á hinum Norðurlöndunum
19. feb	Námskeið um meðferð varnarefna 26. febrúar - 2. mars 2018
14. feb	32% þekkja hættumerkingar á efnavörum
1. feb	Glýfosat í illgresiseyðum samþykkt til loka árs 2022